

Projekt

z dnia 15 maja 2017 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE**

z dnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Śremskiego Programu na rzecz osób starszych na
lata 2017 - 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446, 1579, 1948 oraz z 2017 r. poz. 730), w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.¹⁾) Rada Miejska w Śremie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Śremski Program na rzecz osób starszych na lata 2017 - 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Śremu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Burmistrz Śremu

Adam Lewandowski

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 753, 1583, 1968, 2174, oraz z 2015 r. poz. 1310, 1359, 1616.

Załącznik do Uchwały
Nr
Rady Miejskiej w Śremie
z dnia

**Śremski Program na rzecz osób starszych
na lata 2017 - 2025**

Śrem, czerwiec 2017r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Diagnoza sytuacji osób starszych	5
2. Zakres wsparcia środowiskowego dla osób starszych w gminie Śrem.....	14
3. Cele Programu i planowane do realizacji kierunki działań	25
4. System realizacji i monitoringu	28

Wprowadzenie

Poprawa jakości życia najstarszej grupy wiekowej staje się priorytetem zmieniającej się rzeczywistości społeczno – demograficznej. Powiększająca się populacja osób starszych stanowi wyzwanie dla polityki społecznej, która w swoich założeniach dąży do waloryzacji i optymalizacji warunków życia. Przemyślana polityka senioralna może przynieść wymierne skutki społeczne, a korzyści z konkretnych działań nakierowanych na seniorów, będą odczuwalne nie tylko przez grupę najstarszych osób, lecz także pokoleń młodszych.

Wzrastająca liczba osób starszych wymaga podejmowania działań mających na celu wspieranie tej grupy, szczególnie ze względu na pojawiające się trudności zdrowotne, socjalne, finansowe czy też mieszkaniowe. Nie wszyscy seniorzy mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony rodziny czy też przyjaciół.

Także nowe wyzwania w zakresie realizacji coraz większej ilości działań usługowych są skutkiem zmian społeczno – demograficznych, a więc procesów starzenia się społeczeństwa. Należy pamiętać, że poziom świadczonych usług społecznych, w tym ich jakość i dostępność, w dużej mierze uwarunkowany jest dostępnością zasobów, przede wszystkim ludzkich, ale też infrastrukturalnych. Zasadniczą właściwością usług społecznych powinna być indywidualizacja oferty pomocy, a więc dostosowanie jej do jednostkowych potrzeb poszczególnych beneficjentów.

Powstanie systemowych rozwiązań w zakresie wsparcia, a szczególnie rozwój usług społecznych stanowi istotną szansę na integrację społeczną osób starszych.

Zapewnienie im możliwości udziału w życiu lokalnej społeczności to jednak nie tylko szansa dla samych seniorów, ale i dla całej lokalnej społeczności, polegająca na zwiększaniu kapitału społecznego. Wydaje się, że taki sposób rozumowania zaczyna zdobywać należne mu miejsce, choć wprowadzenie rozwiązań systemowych będzie wiązało się z wieloma trudnościami. Potrzebne jest zatem traktowanie wsparcia jako inwestycji społecznej – jej dokonanie (a właściwie – dokonywanie, bo mowa o ciągłym procesie) pozwala na osiągnięcie wielu korzystnych efektów społecznych, nie tylko sprowadzających się do poprawy warunków życia seniorów, ale i synergicznie oddziałujących na sytuację całej społeczności lokalnej, przy czym jej zaniechanie pociągnie za sobą w przyszłości wielokrotnie wyższe koszty ekonomiczne i społeczne.

Zabezpieczenie godnych warunków życia starzejącego się społeczeństwa, stanowi priorytet polityki senioralnej. Nie tylko aspekt finansowy, lecz także opieka medyczna, powszechność w dostępie do usług, instytucje i placówki wspierające uspołecznienie najstarszej grupy, niwelowanie negatywnego wpływu stereotypów na pozycje społeczną seniorów, tworzenie przestrzeni i środowisk sprzyjających samodzielnemu zaspokajaniu potrzeb

to najważniejsze wyzwania polityki społecznej wobec starości i ludzi starszych w gminie Śrem.

Śremski Program na rzecz osób starszych na lata 2017 – 2025 określa politykę gminy Śrem prowadzoną wobec osób starszych, cele działań. Jest odpowiedzią na współczesne wyzwania demograficzne, pozwalającą na kształtowanie gminy przyjaznej dla wszystkich jej mieszkańców poprzez uczynienie społecznego włączenia osób starszych jednym z głównych priorytetów polityki rozwoju gminy.

1. Diagnoza sytuacji osób starszych

Kluczowe wymiary dobrej jakości życia osób starszych oznaczają aktywny udział w życiu społecznym, dzielenie się swoim doświadczeniem, więcej czasu na to, by cieszyć się dobrym zdrowiem i realizować swoje marzenia.

Aktywne starzenie się stanowi kluczowy element Strategii „Europa 2020” – osoby starsze muszą mieć możliwość pozostania aktywnymi pracownikami, konsumentami, opiekunami, wolontariuszami i obywatelami.

Aktywne starzenie zostało ujęte w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej

– artykuł 21 ust. 1 – Niedyskryminacja – zakazana jest wszelka dyskryminacja, w szczególności ze względu na niepełnosprawność i wiek.

– artykuł 25 – Prawa osób w podeszłym wieku. Unia Europejska uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Dokumenty ONZ w sprawie starzenia się: Deklaracja polityczna oraz Międzynarodowy Plan działania w kwestii starzenia się społeczeństw (Plan madrycki).

Deklaracja polityczna zawiera następujące artykuły w tym zakresie:

Art. 5 – Potwierdzamy wolę prowadzenia wysiłków na rzecz wspierania demokracji, wzmocnienia praworządności i promowania równości płci, jak również promowania i ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, w tym prawa do rozwoju.

Zobowiązujemy się do wyeliminowania wszelkich form dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na wiek[...].

Art. 16 – Dostrzegamy potrzebę wzmocnienia solidarności między pokoleniami i wdrożenia partnerstw międzypokoleniowych, mając na uwadze szczególne potrzeby zarówno starszych, jak i młodszych osób, i zachęcanie do wzajemnych relacji między pokoleniami

Art. 17 – Rządy ponoszą główną odpowiedzialność za kierowanie działaniami związanymi z kwestiami starzenia się oraz w sprawie realizacji międzynarodowego planu działania w kwestii starzenia się społeczeństw (2002), ale niezbędna jest skuteczna współpraca między krajowymi i lokalnymi rządami, międzynarodowymi agencjami, osobami starszymi i ich organizacjami, innymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym.

Plan madrycki w Kierunku priorytetowym I: Osoby starsze i rozwój; w Kwestii 5: Solidarność międzypokoleniowa; Cel 1: Wzmocnienie solidarności poprzez równość i wzajemność między pokoleniami zaleca następujące działania:

a) Promowanie zrozumienia procesu starzenia się poprzez edukację społeczną jako kwestię dotyczącą całego społeczeństwa;

- b) Rozważenie przeglądu istniejących polityk w celu zapewnienia, że wspierają solidarność między pokoleniami i tym samym promują spójność społeczną;
- c) Opracowanie inicjatyw mających na celu promowanie wzajemnej, wydajnej wymiany między pokoleniami, koncentrując się na starszych osobach jako zasobach społecznych;
- d) Maksymalizacja możliwości utrzymania i poprawy stosunków międzypokoleniowych w społecznościach lokalnych, m.in. poprzez ułatwienie spotkań dla wszystkich grup wiekowych i unikanie segregacji pokoleń;
- e) Rozpatrzenie konieczności zajęcia się szczególnie sytuacją pokolenia ludzi, którzy muszą opiekować się jednocześnie swoimi rodzicami, dziećmi i wnukami;
- f) Promowanie i wzmacnianie solidarności między pokoleniami i wzajemnego wsparcia jako klucz owego elementu rozwoju społecznego[...].

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 (Program ASOS) jest pierwszym ogólnopolskim programem przeznaczonym dla osób starszych oraz współpracy międzypokoleniowej. Realizacja Programu ASOS pozwala na stworzenie podstaw polityki senioralnej w Polsce, która traktowana jest jako ogół celowych działań organów administracji publicznej wszystkich szczebli oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. Program wskazuje, iż odpowiednio zaprojektowana i opracowana polityka senioralna jest istotnym elementem modelu polityki społecznej. Powinna reagować na aktualne wyzwania. Wyznaczone cele oraz kierunki działań mogą być realizowane dzięki zaangażowaniu różnych podmiotów. Polityka senioralna powinna być również zaprojektowana horyzontalnie, tzn. powinna być spójna z polityką państwa w obszarze zabezpieczenia społecznego, rynku pracy, zdrowia, edukacji, infrastruktury, mieszkalnictwa.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji w Priorytecie IV określa założenia polityki państwa w zakresie bezpieczeństwa i aktywności osób starszych. Istotna jest przede wszystkim promocja aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, stworzenie systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi i w podeszłym wieku.

Zgodnie z założeniami Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, partycypacja społeczna seniorów jest szansą i warunkiem koniecznym integracji międzypokoleniowej, w ramach której każda generacja wnosi unikatowe zasoby i umiejętności wzmacniając społeczność w ogólnym pojęciu. Uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym winno obejmować wszystkie aspekty życia zbiorowego, a także sprzyjać samokształceniu i edukacji obywatelskiej. Utrata bezpieczeństwa osobistego rodzi poczucie zagrożenia u wielu obywateli, jednak u osób starszych prowadzi do głębokiej nieufności wobec świata, a następnie do marginalizacji i izolacji społecznej.

Wielkopolski Program na Rzecz Osób Starszych do roku 2020 jest narzędziem wyznaczającym kierunki działania podejmowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego na rzecz osób starszych. Jego beneficjentami są same osoby starsze, a także wszyscy ci, którzy działają na ich rzecz, w tym służby społeczne i organizacje pozarządowe. Co więcej, w związku ze zwróceniem uwagi na konieczność zmiany wizerunku osoby starszej oraz postulowanym przygotowaniem wszystkich grup wiekowych do starości, beneficjentami, przynajmniej w sposób pośredni, mogą być wszyscy mieszkańcy Wielkopolski.

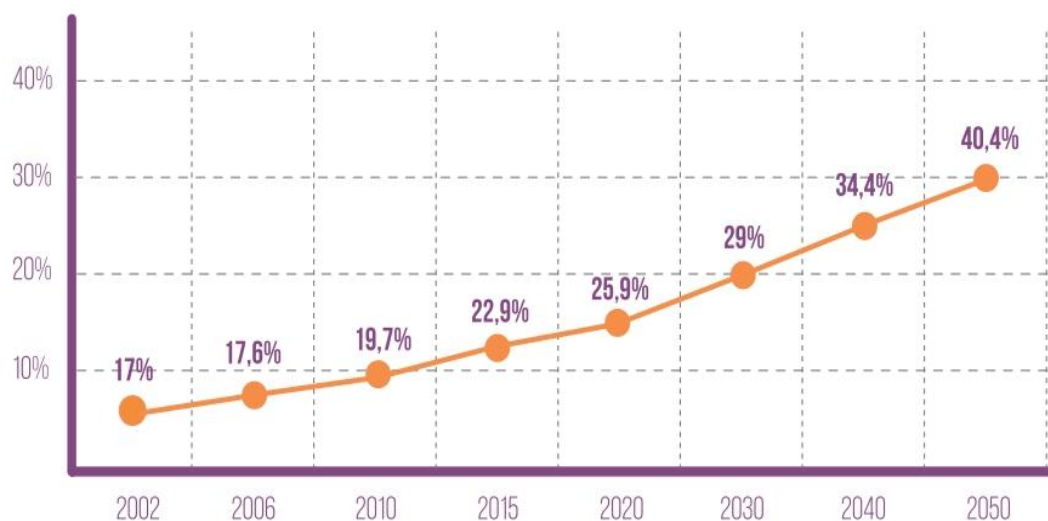
Według Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego istotną rzeczą jest, aby promować aktywność zawodową i społeczną seniorów. Zwiększenie aktywności społecznej osób w podeszłym wieku pozwoli wykreować nowy sektor usług, z którego korzystają głównie starsze osoby. Okres starości, to jednak czas ograniczeń wynikających z wieku, oraz większej podatności na choroby. Należałoby tutaj zwrócić uwagę na zwiększenie dostępności i jakości opieki nad osobami starszymi.

W 2011 r. Rzecznik Praw Obywatelskich powołał Komisję Ekspertów do spraw Osób Starszych, powstał także Parlamentarny Zespół do spraw Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz Parlamentarny Zespół do spraw Osób Starszych. W 2012 r. utworzono Departament Polityki Senioralnej. Podstawy prawne Programu stanowi również uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Programu Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+, którego celem jest zwiększenie poziomu zatrudnienia osób dojrzałych i starszych (Monitor Polski z 2014 r., poz. 115).

Strategia państwa w zakresie starzenia się i starości w Polsce daje nadzieję, że ważny jest los ludzi starych nie tylko teraz, ale także w przyszłości, świadczy o tym praca jaką wykonują planiści działający w Radzie do Spraw Polityki Senioralnej, a także działającego przy Radzie Zespołu do spraw opracowywania kierunków polityki społecznej wobec osób starszych do 2030 roku. Bardzo ważna staje się kwestia zarządzania wiekiem, włączanie seniorów do tej polityki jako podmiotów, wspieranie osób starych w ich wysiłkach w pokonywaniu barier – aktywne starzenie.

Polityka senioralna jest również odpowiedzią na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, czyli zwiększaniem się udziału osób w wieku sześćdziesięciu i więcej lat. Choć na tle Europy jesteśmy jeszcze stosunkowo młodym społeczeństwem, to także zaczynamy się starzeć, podobnie jak mieszkańcy innych państw Unii Europejskiej.

Udział osób w wieku sześćdziesięciu i więcej lat w ogólnej liczbie ludności Polski

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (lata 2002–2015 – dane bieżące, lata 2020–2050 – prognozy)

Zgodnie z założeniami prognozy demograficznej obejmującej okres do 2050 r., opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci i osób dorosłych, zaś zwiększy się liczba i udział osób starszych. W skali kraju liczebność tej zbiorowości wzrośnie o 5,4 mln w 2050 r. Po 2020r. dynamika procesu ulegnie spowolnieniu do 2035 r., po czym do 2050 r. nastąpi ponownie znaczne zwiększenie liczebności tej grupy ludności jako konsekwencja wchodzenia w wiek starości demograficznej licznych roczników z lat 1970–1985. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatek i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. W 2040 r. osoby ponad osiemdziesięcioletnie będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych. W końcu prognozowanego okresu proporcje nieco ulegną zmianie. Odsetek osób 80+ w populacji w wieku 65 lat i więcej zmniejszy się do 32%. Liczba ludności w wieku 80 lat i więcej, wykazywana w bieżących bilansach w wielkości około 1,5 mln, wzrośnie w 2050 r. ponad dwukrotnie do ponad 3,5mln osób, przy czym 60% ludności w podeszłym wieku będzie mieszkało w miastach. (GUS, Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050).

1.1. Lokalna sytuacja demograficzna

Według danych wykazanych przez Główny Urząd Statystyczny za 2015 r. średnia długość życia w Wielkopolsce wynosiła dla kobiet 81,2 (wobec 81,6 dla całego kraju), a dla mężczyzn – 73,7 wobec 73,6 lat. Różnica w średniej długości życia pomiędzy kobietami a mężczyznami wynosiła 7,5 lat (w stosunku

do 8,0 lat w skali kraju). W województwie wielkopolskim zarówno kobiety jak i mężczyźni zamieszkali w miastach żyli dłużej w stosunku do tych zamieszkujących wsie. Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego jest korzystna na tle kraju. Województwo jest jednym z niewielu, w którym przyrost naturalny nigdy nie był ujemny. W 2014 r. wynosił on 1,7%, co stawiało Wielkopolskę na 2 miejscu w kraju. Taki dodatni stan przyrostu naturalnego prognozowany jest także w najbliższej przyszłości, co najmniej do roku 2025.

Populację Gminy Śrem, podobnie jak ma to miejsce w przypadku populacji Polski i Europy charakteryzuje wzrastający odsetek osób wieku poprodukcyjnym. Jeżeli chodzi o Polskę, ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 19,6%. W skali Wielkopolski odsetek ten wynosi 18,2%. W gminie Śrem w 2014 roku wynosił on 15,6% natomiast rok później 16,4% a w 2016r. – 17% wszystkich mieszkańców stanowią osoby po 60. roku życia – ogółem liczba mieszkańców 41. 229 osób.

Badania nad populacją ludzi starszych wskazują na kilka cech starości, do których można zaliczyć:

- feminizację starości, czyli przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w tej grupie wiekowej, co jest związane również z wydłużaniem się długości życia;
- podwójnego starzenia się, czyli wzrastającej liczby osób starszych w tzw. zaawansowanej fazie starości, czyli po 80 roku życia. Jak wynika z prognoz demograficznych „fenomen podwójnego starzenia się” w Polsce będzie znaczący w 2050r., kiedy osoby po 80. roku życia będą stanowić 29% ogólnej liczby osób po 60. roku życia. Ma to istotne znaczenie dla systemu opieki medycznej i opieki geriatrycznej nad osobami w podeszłym wieku. Niewystarczająca dostępność opieki geriatrycznej powoduje iż wyzwaniem staje się edukacja zdrowotna i propagowanie zdrowego stylu życia, w tym rozpowszechnienie idei aktywności fizycznej w okresie starości. Według demografa prof. Piotra Szukalskiego, starzenie się ludności odzwierciedla poprawę warunków życia, prowadzącą do obniżania się umieralności. Z danych demograficznych wynika, że obecnie mieszka w Polsce mniej więcej 1,6 mln osób bardzo starych, podczas gdy w 1950 r. było ich jedynie 180 tys. Do regionów o najwyższym odsetku najstarszych Polaków należą województwa: łódzkie, świętokrzyskie i podlaskie, z których w ostatnich latach wyjechało bardzo dużo młodych ludzi i które odznaczają się relatywnie niską dzietnością. W nadchodzących dekadach spodziewany jest szybki wzrost liczby osób bardzo starych, ponieważ pokolenie powojennego wyżu demograficznego w perspektywie 10-15 lat zacznie na masową skalę osiągać wiek powyżej 80 lat. Rezultat będzie taki, że nagle w perspektywie ponad 30 lat okaże się, że już co 10. mieszkaniec naszego kraju będzie w wieku 80 lat i więcej. Obecnie w Polsce problem

usług opiekuńczych rozwiązuje rodzina, ale w przyszłości najstarsi zostaną dotknięci zmianami jej modelu – niższą dzietnością, mniejszą szansą posiadania rodzeństwa czy dużą skalą migracji dzieci i wnuków. Problem ten w pewnej części rozwiązać może rozwój nowoczesnych technologii w usługach opiekuńczych, medycznych czy pielęgnacyjnych;

- singularyzację czyli wzrost odsetka osób starszych, którzy zamieszkują same lub ze współmałżonkiem. Singularyzacja starości charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób pozostających w gospodarstwach jednoosobowych. Według prognoz GUS, w 2030 roku ogółem aż 53,3% gospodarstw jednoosobowych będzie prowadzonych przez osoby w wieku co najmniej 65 lat, w tym 17,3% przez osoby w wieku 80 i więcej lat. Oznacza to, że samotnie w swoich gospodarstwach domowych pozostawać będzie odpowiedni 2 740 tys. osób w wieku 65 i więcej lat, w tym 887 tys. osób w wieku 80 lat i więcej a znacznie częściej w gospodarstwach jednoosobowych pozostają kobiety.

1.2. Stan zdrowia osób starszych

Zgodnie z wynikami Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC) co piąta osoba starsza (w wieku 60 lat i więcej) mieszkająca w Polsce oceniła swoje zdrowie jako dobre lub bardzo dobre. Przy czym częściej określali tak swoje zdrowie mężczyźni niż kobiety (odpowiednio 23,5% wobec 19,2%). Z kolei co trzecia osoba starsza uznała, że jej zdrowie jest złe lub nawet bardzo złe. Nieznacznie częściej odpowiadały tak kobiety niż mężczyźni (33,0% wobec 31,0%). Zgodnie z samooceną, dobrym lub bardzo dobrym zdrowiem cieszył się większy udział osób starszych mieszkających w miastach (23,5%) niż na wsi (16,5%), a suma odsetków wskazań na zły lub bardzo zły stan zdrowia była większa wśród mieszkańców wsi (34,0%) w porównaniu do miast (31,1%). Jak wynika z badań dwie trzecie osób powyżej 60. roku życia. wskazało na długotrwałe problemy zdrowotne lub choroby przewlekłe, które trwają (lub przewiduje się że będą trwały) już co najmniej 6 miesięcy. Częściej były to kobiety (69,6%) niż mężczyźni (63,3%). Większy udział osób o długotrwałych problemach zdrowotnych lub chorobach przewlekłych odnotowano w miastach (68,3%) niż na wsi (64,9%).

1.3. Aktywność społeczna osób starszych

Zgodnie z wynikami „Badania spójności społecznej”, aktywność osób starszych w zakresie kontaktów społecznych jest generalnie niższa niż osób w młodszych grupach wiekowych, o czym świadczą wartości wskaźników izolacji społecznej i uczestnictwa w świeckich organizacjach pozarządowych. Wskaźnik izolacji społecznej wskazuje, że co 10 osoba starsza ma bardzo ograniczone kontakty społeczne. Aktywność osób starszych we wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych jest podobna jak ogółu ludności. Osoby starsze mają natomiast większe zaufanie do ludzi ogólnie rzecz biorąc niż osoby

w młodszych grupach wieku. Ponadto satysfakcja ze spędzania czasu wolnego jest wyższa u osób starszych.

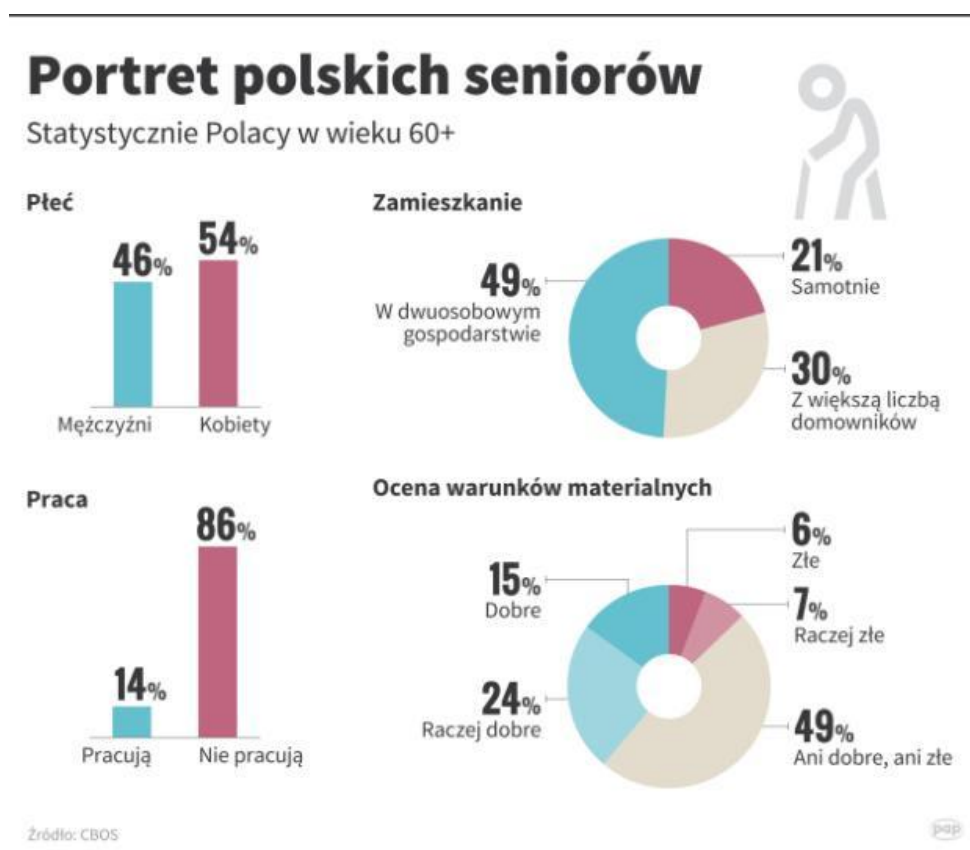
1.4.Sytuacja ekonomiczna

Zgodnie z wynikami badania budżetów gospodarstw domowych w 2015 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwach domowych zamieszkiwanych wyłącznie przez osoby starsze, w wieku 60 lat i więcej wyniósł 1791,91 zł i był o 30% wyższy niż w gospodarstwach, w skład których wchodziły wyłącznie osoby młodsze, w wieku poniżej 60 lat. Analizując dane należy wziąć pod uwagę średnią liczbę osób w tych gospodarstwach. W gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej dominowały gospodarstwa 1 i 2-osobowe, podczas gdy w skład gospodarstw domowych bez osób starszych wchodziło przeciętnie około 3 osób (w tym dzieci, które pozostawały na utrzymaniu). Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej, w porównaniu z gospodarstwami bez osób starszych, rzadziej oceniały swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą lub dobrą, a częściej jako przeciętną i raczej złą lub złą. Szczególnie negatywnie swoją sytuację materialną oceniały osoby w wieku 60 lat i więcej, zamieszkujące samotnie na wsi – prawie co trzecia oceniła swoją sytuację jako raczej złą lub złą.

1.5.Aktywność zawodowa

Polityka rynku pracy analizuje indywidualny i społeczny aspekt pracy i bezrobocia. Działania polityki rynku pracy koncentrują się przede wszystkim na tworzeniu nowych miejsc pracy, zwalczaniu bezrobocia, podnoszeniu kwalifikacji oraz optymalizacją bezpieczeństwa i higieny pracy. Starsi pracownicy, wyczuwając realne zagrożenia w utrzymaniu się na danym stanowisku, w miarę możliwości wybierają wcześniejsze świadczenia niż dalszą pracę. Sytuacja ta spowodowana jest niestabilną pozycją osób 50+ na rynku pracy. Do wyzwań polityki społecznej skoncentrowanej na zatrudnieniu wpisują się osoby pracujące po 50. roku życia, ale i zachęcanie osób starszych do pozostawania na rynku pracy. Obecnie w Polsce występuje deficyt szkoleń i kursów dla starszych pracowników, co pozwoliłoby na lepsze funkcjonowanie tej grupy wiekowej na rynku pracy. W polityce zatrudnieniowej istotne jest nakierowanie działań na wykorzystanie potencjału i doświadczenia zawodowego osób starszych. W Polsce zarządzanie wiekiem jest pojęciem dość nowym. Wielu pracodawców nie interesuje się strukturą wiekową swoich pracowników, nie monitoruje osób w wieku przedemerytalnym, nie wykorzystują potencjału starszego pracownika. W Polsce notowany jest jeden z najniższych wskaźników zatrudnienia osób w wieku 55–64 (38,7% w 2012 r. wg danych Eurostat) i jedna z najniższych średnia wieku przechodzenia na emeryturę wśród państw europejskich.

Wśród Polaków w wieku 60+ pracuje tylko 14%; zdecydowana większość nie jest już aktywna zawodowo i utrzymuje się wyłącznie z emerytury lub renty - wynika z sondażu CBOS. Badanie pokazało, że ogółem 86 % ankietowanych w wieku 60 lat i więcej w ogóle nie pracuje. W pełnym wymiarze czasu pracuje jedynie 10 % badanych, 2 % w niepełnym wymiarze czasu i 2 % dorywczo. Wśród seniorów najaktywniejsi zawodowo są 60-65-latkowie. 28 % z nich jeszcze pracuje zawodowo, w tym 23 % w pełnym wymiarze czasu. W grupie seniorów mających od 66 do 74 lat jest trzykrotnie mniej pracujących (8 %), przy czym tylko 5 % pracuje w pełnym wymiarze. CBOS zwrócił uwagę, że kontynuowanie pracy w wieku 60+ jest związane z poziomem wykształcenia. Wśród osób z wykształceniem podstawowym 96 % nie podejmuje pracy stałej ani dorywczej, ani w niepełnym wymiarze czasu. W grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub średnim odsetek ten spada odpowiednio do 85 % i 84 %. Najaktywniejsi zawodowo są seniorzy z wyższym wykształceniem. W tej grupie 22 % w wieku 60+ pracuje w pełnym wymiarze czasu, a 70 % nie podejmuje żadnej pracy.

W badaniu podkreślono, że podstawowym źródłem dochodów seniorów jest wyłącznie emerytura. Pobiera ją ogółem 86 % Polaków w wieku 60+. O ile w grupie wiekowej 60-65 lat emeryturę otrzymuje dwie trzecie – 69 %, o tyle

począwszy od 66. roku życia prawie wszyscy. Jak wynika z sondażu, struktura dochodów osób starszych, czyli utrzymywanie się przez zdecydowaną większość wyłącznie z emerytury, wpływa na ich sytuację materialną. Jako złe lub raczej złe określa warunki materialne swojego gospodarstwa domowego 8 % osób w wieku do 59 lat, 14 % w grupie wiekowej 60-65 lat, 13 % w grupie 66-74 lata i 11 % Polaków mających 75 lat i więcej. Wśród osób w wieku 60 lat i więcej pobierających emerytury z ZUS 59,5% stanowiły kobiety. W KRUS wielkości te przedstawiały się następująco: 72,6% kobiety i 27,4% mężczyźni. W resortach tzw. „mundurowych” udział kobiet był znacznie niższy w porównaniu do świadczeniobiorców mężczyzn i wynosił – 0,1% w MON, 13,5% w MSWiA i 19,1% w MS. Wśród osób w wieku 60 lat i więcej pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy z ZUS kobiety stanowiły 23,1%, natomiast mężczyźni 76,9%. W KRUS udział kobiet był większy i wynosił 42,2%, natomiast mężczyzn 57,8%. W pozostałych instytucjach wypłacających wielkości te wynosiły dla kobiet odpowiednio: 0,04% (w MON), 24,4% (w MSWiA) i 23,8% (w MS).

1.6. Kompetencje informatyczne

Istotnym elementem edukacji osób starszych jest nabycie kompetencji informatycznych. Posiadanie umiejętności cyfrowych i ich rozwijanie jest niezbędnym warunkiem, aby w pełni korzystać z coraz większego zakresu usług świadczonych elektronicznie. Co szczególnie ważne w odniesieniu do osób starszych, usługi cyfrowe sprzyjają zjawisku włączenia społecznego, a tym samym zapobiegają marginalizacji we współczesnym społeczeństwie. Zapewnienie seniorom dostępu do zasobów informatycznych stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na poprawę funkcjonowania seniorów nie tylko w zakresie wielu podstawowych czynności związanych z życiem codziennym, ale także z życiem społecznym. Rosnący stopień cyfryzacji i zastosowania nowych technologii w życiu codziennym sprawia, że rośnie zapotrzebowanie na przystosowanie osób starszych do funkcjonowania w świecie nowych technologii. Kompetencje informatyczne są jednymi z ośmiu kompetencji kluczowych niezbędnych każdemu człowiekowi do życia we współczesnym społeczeństwie – to takie, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Wskazuje się, że ponad 150 mln Europejczyków (około 30%) nigdy nie korzystało z Internetu. W tej grupie wykluczonych dominują osoby w wieku od 65 do 74 lat. Wpływ na to ma przede wszystkim brak umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych i usług medialnych, nie tylko do celów zawodowych, lecz również do nauki, tworzenia i uczestnictwa w kulturze.

1.7. Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020

Polityka senioralna jest nową dziedziną aktywności polskich władz publicznych. W dokumencie tym zdefiniowano politykę senioralną jako „ogół działań w okresie całego życia człowieka, prowadzących do zapewnienia warunków wydłużenia aktywności, zarówno zawodowej, jak i społecznej oraz samodzielnego, zdrowego, bezpiecznego i niezależnego życia osób starszych” Polityka senioralna jest elementem polityki społecznej, którą podzielono na pięć obszarów: 1) zdrowie i samodzielność, 2) aktywność zawodowa osób 50+, 3) aktywność edukacyjna, społeczna i kulturalna osób starszych, 4) srebrna gospodarka, 5) relacje międzypokoleniowe.

2. Zakres wsparcia środowiskowego dla osób starszych w gminie Śrem

Polityka społeczna na rzecz osób starszych definiowana jest jako ogół działań administracji publicznej zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym – mającym na celu poprawę jakości życia osób starszych poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i społecznie produktywnymi.

Samodzielność oznacza brak konieczności odwoływania się do pomocy ze strony innych przy wykonywaniu typowych czynności dnia codziennego.

Społeczna produktywność oznacza podejmowanie aktywności zwiększających społeczny dobrobyt i dobrostan, niezależnie od tego, czy działania te przybiorą postać ukierunkowanych na innych albo dla siebie, jak i niezależnie od tego, czy aktywności te przynoszą wykonawcy dochód czy nie.

Polityka społeczna wobec osób starszych do 2030 roku obejmuje kierunki działań w zakresie: Bezpieczeństwo. Solidarność. Uczestnictwo.

Zasadą, która powinna być stosowana w tworzeniu i realizacji polityki senioralnej, jest zachowanie godności seniorów i budowanie dobrego wizerunku i szacunku dla osób starszych.

Cele związane z polityką senioralną powinny być osiąganе również przez działania skierowane do młodszych grup, ponieważ wiele problemów seniorów jest konsekwencją zaniechań czy zaniedbań we wcześniejszych okresach życia.

2.1. Formy wsparcia seniorów

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie organizuje i koordynuje całość działań na rzecz osób potrzebujących wsparcia w gminie Śrem. Pomoc

i wsparcie dystrybuowana jest przez pracowników socjalnych i specjalistów, którzy świadczą pomoc w szczególności w zakresie:

- wsparcia finansowego w formie zasiłków,
- poradnictwa specjalistycznego,
- działań środowiskowych i animacji lokalnej,
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- pobytu w placówkach zapewniających całodobową opiekę.

Celami wsparcia społecznego osób starszych są przede wszystkim:

- zapewnienie seniorom poczucia bezpieczeństwa fizycznego (np. opieka, pomoc w czynnościach dnia codziennego, usługi podtrzymujące zdrowie, ochrona przed przemocą i nadużyciami), socjalnego (świadczenia zapewniające należyty poziom konsumpcji) i społecznego (zapewnienie społecznego uczestnictwa);
- jak najdłuższe utrzymanie aktywności i autonomii osób starszych;
- wzmacnianie nieformalnych więzi społecznych tworzących sieć wsparcia i zastępowanie ich wsparciem formalnym, gdy zachodzi taka potrzeba;
- jak najdłuższe pozostawianie osób starszych w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania, jeżeli tego sobie życzą;
- kształtowanie środowiska zamieszkania w taki sposób, by było przyjazne osobom starszym.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

W gminie Śrem realizowane są modelowe zasady organizowania i świadczenia usług opiekuńczych. Należą do nich: zastosowanie zasady podmiotowości - organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych uwzględniając respektowanie prawa do poszanowania i ochrony godności, intymności i poczucia bezpieczeństwa, oraz ochrony dóbr osobistych odbiorcy usług; charakter wspierający – aktywizujący - wykorzystanie potencjału oraz rezerw biologicznych i psychicznych osób korzystających z usług na rzecz zwiększenia lub podtrzymania ich sprawności, aktywności i bezpieczeństwa; możliwie szerokie uczestnictwo (aktywne współdziałanie) osoby korzystającej z usług w wykonywaniu poszczególnych czynności opiekuńczych; ścisła współpraca w realizacji usług z najbliższym otoczeniem tej osoby. W 2016 r. usługami opiekuńczymi objęto 38 osób, w tym 32 osoby samotne, a 18 osób ma ustalony stopień niepełnosprawności. Od kilku lat liczba osób objętych usługami utrzymuje się zbliżonym poziomie. Na jakość usług opiekuńczych świadczonych wpływa wiele czynników, m.in. liczba podmiotów organizujących usługi opiekuńcze, poziom wyspecjalizowania usług, wymiar ich świadczenia oraz cena. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielono 82 osobom, w tym 53 osobom samotnym, a 56 osobom z ustalonym stopniem niepełnosprawności. Usługi

w zależności od potrzeb świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Liczba seniorów korzystających ze wsparcia domów pomocy społecznej utrzymuje się na względnie stałym poziomie, mimo zwiększania się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W 2016 r. skierowano do domu pomocy społecznej 6 mieszkańców gminy. Ponocono odpłatność za 21 mieszkańców w sześciu domach pomocy społecznej.

W celu zwiększenia dostępności do dobrej jakości usług społecznych w tym usług opiekuńczych, i asystenckich w gminie Śrem oraz rozwoju wiedzy i umiejętności opiekunów osób niesamodzielnych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie oraz Fundacją Aktywności Lokalnej realizuje projekt „Aktywna Integracja - sposobem na pozytywne zmiany” w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 7, Włączenie społeczne Działanie 7.2 Usługi Społeczne i zdrowotne Poddziałanie 7.2.1. Usługi Społeczne. W ramach zadań prowadzone są warsztaty edukacyjne skierowane do opiekunów: kurs pierwszej pomocy, dietetyka – żywienie osób starszych i niepełnosprawnych, warsztaty kreatywne, warsztaty geriatryczne, warsztaty z zakresu komunikacji, warsztaty z zakresu wsparcia społecznego instytucjonalnego oraz prowadzone są warsztaty edukacyjne skierowane do osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych: z zakresu gastronomii, ekonomii i ćwiczenia relaksacyjne. Prowadzona jest opieka wytchnieniowa - zastępcza opieka na czas odpoczynku osób, które na co dzień opiekują się osobą zależną oraz zapewniamy dostęp do usług opiekuńczych świadczonych przez wykwalifikowaną kadrę: opiekuna, asystenta osoby niepełnosprawnej. Usługi wspierające są świadczone w celu umożliwienia udziału w zajęciach i życiu społecznym. Szeroki wachlarz usług obejmuje łącznie 200 osób, w tym 45 uczestników projektu i ich otoczenie rodzinne i społeczne. Dodatkowe wsparcie obejmuje specjalistyczne poradnictwo w Centrum Dialogu i Motywacji. Jest to wykreowana przestrzeń przyjazna osobom niesamodzielnym, niepełnosprawnym i ich opiekunom w celu ich integracji ze społecznością lokalną. Realizacja projektu przyczynia się do rozwoju środowiskowych form wsparcia oraz zwiększenia dostępności usług, ograniczając tym samym poziom wykluczenia społecznego osób starszych i niesamodzielnych.

Ustawowy katalog świadczeń

W ramach systemu pomocy społecznej mieszkańcom gminy Śrem, w tym także osobom starszym, przysługuje szereg świadczeń i rozwiązań mających na celu zaspokojenie ich potrzeb oraz podwyższenie poziomu życia. System pomocy społecznej w gminie Śrem obejmuje wsparciem ponad 4,3 % ogółu mieszkańców naszej gminy. Do czynników warunkujących wsparcie możemy

zaliczyć przyczyny ekonomiczne i społeczne – w ramach zadań własnych i zleconych udzielono pomocy 718 rodzinom (liczba osób w rodzinach 1 761), a ze świadczeń pieniężnych skorzystało 526 rodzin i świadczeń niepieniężnych, z których skorzystało 524 rodzin (liczba osób w rodzinach 1 314). Wśród 1 763 rodzin objętych wsparciem finansowym, rzeczowym oraz pracą socjalną – 740 rodzin to gospodarstwa jednoosobowe stanowiące 42 %. W kwestii typologii rodzin objętych wsparciem – rodziny emerytów i rencistów to 22,8 % rodzin objętych pomocą. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (FEAD) współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowany jest przy współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. W Podprogramie 2016r. skierowano do pomocy ponad 1 200 osób a ponad 10% osób to osoby powyżej 65 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny jest to rodzaj świadczenia rodzinnego wypłacanego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Zasiłek ten przysługuje między innymi osobom, które ukończyły 75 lat, niemającym prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Zasiłek pielęgnacyjny jest przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153 zł miesięcznie. Przeciętna liczba zasiłków dla osób, które ukończyły 75 rok życia wyniosła w 2016 r. – 351 świadczeń.

Dostępność poziomu usług socjalnych

Problem starości znajduje swoje odzwierciedlenie w sposobie organizowania usług dedykowanych osobom w starszym wieku. Pierwsza ważna kwestia to tworzący się nowy model starości skupiający się na działaniach prewencyjnych, aktywizujących osoby starsze w celu jak najdłuższego zachowania sprawności psychicznej i fizycznej. Obok starości aktywnej istnieje także i druga, starość zwykła, która dotyczy większości obecnych seniorów, o której nie można zapominać przy określaniu poziomu zaspokojenia usług aktywizujących dla społeczności. Bez względu na posiadany dochód, w ramach świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej oferowana jest praca socjalna, a ponadto prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, dla osób starszych i ich bliskich, którzy mają trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych lub potrzebują wsparcia. W ramach realizacji usługi w Punkcie Konsultacyjnym świadczona jest bezpłatna pomoc mieszkańcom gminy Śrem, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Odbiorcami usług są przede wszystkim osoby w trudnej sytuacji materialnej, osoby starsze i niepełnosprawne oraz niesamodzielne. Specjaliści: radca prawny, psycholog, mediator, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy udzielają bezpłatnej pomocy i wsparcia. Celem poradnictwa jest wzrost świadomości prawnej w zakresie uregulowań prawnych

oraz zwiększenie wiedzy dotyczącej procedur ubiegania się o przysługujące uprawnienia (emerytury, świadczenia społeczne) jak i procedury odwoławcze, aktywne i pozytywne nastawienie do przemian społeczno – ekonomicznych, wyposażenie w odpowiednie kompetencje niezbędne do utrzymania prawidłowych relacji rodzinnych oraz wsparcie w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie, pomoc w przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz pomoc w złagodzeniu konfliktu stron, zapobieganie kryzysom psychicznym i poprawa codziennego funkcjonowania psychospołecznego osób starszych. Z poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjnego w 2016 roku skorzystało łącznie 427 osób (436 porad), w tym ponad 10% osób powyżej 60 roku życia.

2.2. Aktywność i udział w życiu społecznym

Polityka senioralna w gminie Śrem prowadzona jest przez szereg instytucji, które realizują zadania nie tylko o charakterze aktywizacyjnym, kulturalnym i edukacyjnym.

Działania wzmacniające potencjał osób starszych realizuje Biblioteka Publiczna im. Heliodora Święcickiego w Śremie poprzez cykliczne spotkania i wykłady „Uniwersytet Ludzi Ciekawych Świata” oraz spotkania tematyczne „Moje Hobby”. Ważnym wydarzeniem z aktywnym udziałem osób starszych są coroczne imprezy plenerowe „Promenada, jak za dawnych lat”. Inicjatywy integrujące pokolenia, szeroka oferta spędzania czasu wolnego z uwzględnieniem specyficznych potrzeb kulturalnych i wydarzenia o charakterze muzycznym i kulturalnym to działania Śremskiego Ośrodka Kultury. Szczególnym zainteresowaniem wśród seniorów cieszą się spotkania „Pasjonaci. Ocalić od zapomnienia” oraz spotkania tematyczne z poetami pod nazwą „Rozmowy o”.

Inicjatywy o charakterze edukacyjnym i historycznym organizowane są również przez Muzeum Śremskie w formie popularyzacji wiedzy o historii regionu, zwyczajach i obrzędach ludowych. Wszystkie zajęcia przeprowadzane są metodami aktywizującymi i czynnościowymi z zastosowaniem działań warsztatowych i samodzielnej pracy. Jedną z najbardziej atrakcyjnych form działalności Muzeum, z którego chętnie korzystają osoby starsze jest wydarzenie pod nazwą „Atelier fotograficzne w dawnym stylu” oraz cykliczne spotkania „Książka z autografem” i „Sentymenty” – program służący analizie i upowszechnianiu lokalnej historii. Instytucja promuje również inicjatywy senioralne w cyklicznej publikacji Gazet Śremskiej.

Profilaktykę zdrowia i ruchu, zajęcia sportowe i rekreacyjne dla osób starszych prowadzi Spółka Śremski Sport oferując szeroką gamę zajęć dla aktywnych seniorów „Senior w Ruchu”. W ramach zadań specjaliści prowadzą bezpłatne zajęcia fitness: pilates, body ball, nordic walking, bowling a seniorzy mają

również możliwość skorzystania z basenu i aktywizacyjnej oferty Śremskiego Sportu.

Kluczowe w działaniach wobec osób w podeszłym wieku zagrożonych marginalizacją jest kompleksowość świadczonego wsparcia i „szycie” warsztatów na miarę potrzeb beneficjenta – każdorazowo jest to wybór instrumentów z szerokiej palety możliwości i dostosowanie ich do konkretnej sytuacji danej grupy. Podstawowego znaczenia inkluzji społecznej nabierają wszelkie działania aktywizujące i mobilizujące, poradnictwo, szeroka informacja o możliwościach korzystania z przysługujących praw. Istotnym elementem jest też zapewnienie możliwości udziału w wydarzeniach obywatelskich, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych oraz promowanie form aktywności śremskich seniorów

Projekt „Głos Seniora” to uzupełnienie systemu wsparcia w gminie Śrem mający wypracowywać oraz wzmocnić wśród seniorów zaangażowanie w życie publiczne. Realizowany jest w ramach Programu ASOS.

Celem projektu „Głos Seniora” jest zwiększenie poziomu zaangażowania śremskich seniorów w swoich środowiskach lokalnych, poprzez wyposażenie ich w kompetencje umożliwiające skorzystanie z mechanizmów partycypacyjnych w życiu społeczności lokalnej. Kluczowym efektem projektu będzie powstanie Śremskiej Rady Seniorów. Projekt składa się z 2 modułów tematycznych wraz z zajęciami aktywnymi:

- Seniorzy świadomym obywatelem społeczności lokalnej:

Realizowane zadania to warsztaty edukacji obywatelskiej połączone z wizytą studyjną, warsztaty dotyczące wiedzy z zakresu wolontariatu „Senior do pomocy”, upowszechnianie akcji „Pudełko Życia”, Mobilny Punkt Edukacji Obywatelskiej;

- Seniorzy partnerem mediów w życiu publicznym:

Realizowane zadania to warsztaty dziennikarskie (prasa) i powstanie zespołu dziennikarskiego oraz warsztaty dziennikarstwa połączone z wizytą studyjną, warsztaty dotyczące E- technologii - powstanie E-Zespołu.

Projekt realizowany jest w formule partnerskiej gminy Śrem, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z udziałem ponad 12% osób powyżej 60. roku życia aktywnie uczestniczących w lokalnych programach wsparcia seniorów.

2.3. Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) – projekt o charakterze społeczno – edukacyjnym

Organizowanie i wspieranie społeczności lokalnej jest ważnym nurtem w realizacji usług społecznych. Realizacja usługi jest ściśle związana z wykorzystaniem w praktyce konkretnych narzędzi wspierających: partnerstwo lokalne, wolontariat, inicjowanie powstania grup samopomocowych, grup obywatelskich i edukacyjnych. Działalność CAL wspierana jest także poprzez

wydarzenia i kampanie społeczne. Wdrożenie Modelu CAL w gminie Śrem przyniosło określone korzyści dla lokalnej społeczności. Korzyści społeczno – psychologiczne związane są ze zmianą postaw społecznych oraz zwiększenie spójności społecznej – działania środowiskowe to zwiększenie aktywności mieszkańców, osób starszych i wykorzystanie potencjału tej grupy mieszkańców oraz zmniejszenie postawy biernej w grupie osób korzystających ze wsparcia. Centrum Aktywności Lokalnej realizuje zadania z partnerami – organizacjami pozarządowymi, instytucjami, szkołami, placówkami ochrony zdrowia, animatorami, lokalnymi liderami i aktywnymi seniorami. Program CAL opiera się zrozumieniu potrzeb osób starszych, elastyczności i otwartości na nowatorskie inicjatywy wzmacniające ich aktywność.

Program CAL jest wynikiem budowania wspólnego systemu wsparcia bazującego na silnej sieci partnerstwa lokalnego, obejmującego lokalne organizacje i stowarzyszenia, w tym :

- Polski Związek Rencistów, Emerytów i Inwalidów Oddział Rejonowy Śrem, ul. Poznańska 30, 63-100 Śrem, tel. 61-28-30-995. Związek liczy łącznie 785 członków (409 Śrem, 179 Dolsk, 22 Manieczki, 175 Książ Wielkopolski) i działa od 1948 roku;
- Towarzystwo Śremskich Amazonek, ul. Jana Kilińskiego 2, 63-100 Śrem, tel. 791-597-909. Towarzystwo zrzesza 42 osoby i działa od 1998 roku;
- Koło Emerytów i Rencistów Przy Międzyzakładowym Związku Zawodowym Hutników Odlewnia Żeliwa Śrem S.A, ul. Staszica 1, 63-100 Śrem, tel. 608-361-058. Członkowie Koła liczą 130 osób i w obecnej strukturze funkcjonują od lat siedemdziesiątych;
- Towarzystwo Pomocy Potrzebującym im. Św. Brata Alberta „Nadzieja”, ul. Chłapowskiego 1, 63-100 Śrem, tel. 663-953-504. Ilość członków to 39 osób, którzy podjęli działalność w 1991 roku;
- Polski Związek Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych Koło miejsko – gminne Śrem, ul. Stary Rynek 5, 63-100 Śrem, tel. 661-915-968. Liczba członków to 120 osób a data podjęcia działalności to 1991 rok;
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Śremskiej, ul. Jana Kilińskiego 2, 63-100 Śrem, tel. 724-314-494. Ilość członków 74 osoby a Towarzystwo istnieje od 1887 roku;
- Grupa nieformalna „Młodzi Duchem”, funkcjonuje ponad 20 lat i ma siedzibę przy Parafii Najświętszego Serca Jezusa w Śremie, ul. Jana Kilińskiego 23, 63-100 Śrem, tel. 61-28-36-398. Ilość członków z gminy Śrem to 74 osoby a kadre merytoryczną zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie.

Wskazane wyżej podmioty to ważni partnerzy realizujący zadania o charakterze edukacyjnym, kulturotwórczym, poznawczym, zdrowotnym, integracyjnym, turystycznym i informacyjnym.

Kluczowe przedsięwzięcia i obszary działań

- Projekt „Młodzi Duchem” to realizacja zajęć edukacyjnych i spotkań tematycznych dotyczących historii regionu, wykłady tematyczne „Babcie i Dziadkowie – rodzinni nauczyciele historii i tradycji”, cykliczne spotkania w formie warsztatów edukacyjnych z psychologiem, z zakresu profilaktyki zdrowia, spotkania z etnologiem i antropologiem kultury dotyczące gwary wielkopolskiej, ale również działania gminy Śrem przeciwko przemocy wobec kobiet w ramach kampanii „Biała wstążka”, treningi umiejętności oraz poradnictwo indywidualne. Rezultaty jakie udało się osiągnąć dzięki realizowanym działaniom, to przede wszystkim zmniejszenie wykluczenia społecznego osób starszych, oraz zwiększenie motywacji do aktywności społeczno – kulturalnej. Natomiast organizacja spotkań okolicznościowych i integracyjnych jest ważnym elementem przeciwdziałania izolacji samotnych i starszych osób.
- Grupa samopomocowa dla osób, będących w kryzysie emocjonalnym po stracie bliskiego członka rodziny lub stratę osoby bliskiej. Celem działań jest uzyskanie wzajemnego wsparcia, korzystanie z doświadczenia w radzeniu sobie z problemem żałoby, samotności, a także pomoc w poprawie samopoczucia i realizacja idei integracji międzypokoleniowej.
- Klub Literacki „Amator” – działalność edukacyjna, integracja i aktywizacja społeczna oraz rozbudzanie wspólnych zainteresowań związanych z literaturą oraz wspieranie seniorów poprzez rozwój osobisty i nabywanie nowych umiejętności oraz rozwój zainteresowań i pasji.
- Inicjatywa „Bajkowy CAL łączy pokolenia” – działania przyczyniające się do wypracowania trwałych zmian społecznych na poziomie lokalnym a także propagowanie więzi i integracji międzypokoleniowej.
- Projekt Targi Viva Seniorzy - inicjatywa o charakterze regionalnym, której celem jest zwiększenie edukacji osób po 50 roku życia, dotyczącej zdrowia, sportu, kultury oraz poznanie oferty instytucji i organizacji z terenu Wielkopolski. Ponad 10% ogółu aktywnych seniorów uczestniczy w dwudniowej inicjatywie wspomagająco – aktywizującej i poprawiającej jakość życia.
- Projekt „Akademia Pełni Życia” – rozwój aktywności osób starszych i niesamodzielnych poprzez edukację i animację lokalną a także zajęcia prozdrowotne i usprawniające, ćwiczenia relaksacyjne i poradnictwo indywidualne. Ważnym elementem tego projektu jest budowanie

partnerstwa na rzecz seniorów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami publicznymi oraz lokalnymi liderami.

- Działania informacyjno – edukacyjne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego – wykłady, warsztaty a także realizacja działań promocyjnych w ramach inicjatywy „W poszukiwaniu rozwiązań do efektywnego wspierania osób doświadczających kryzysów psychicznych” związanej ze Światowym Dniem Zdrowia Psychicznego.
- Projekt „Niedzielna Herbatka – wystarczy otwarte serce i duża filiżanka”. Cykliczne spotkania osób starszych w celu wzrostu aktywności społecznej i przełamania izolacji, a także poprawa jakości życia poprzez zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym i kulturalnym Śremu. Ważnym działaniem jest rozwój działań samopomocowych i integracji międzypokoleniowej – aktywność młodych animatorów i liderów w organizacji czasu wolnego osób starszych.
- Projekt „Śremskie spacer historyczne” to upowszechnianie historii i tradycji lokalnej wśród starszych mieszkańców gminy Śrem oraz promocja spacerów historycznych jako formy wieloaspektowej aktywizacji i rozwoju osobistego. Spacerują mają charakter otwarty, bezpłatny i uczestniczą w nich ponad 70 aktywnych seniorów.
- Projekt „Śremski Przyjaciel Seniora” – kawa i herbata za złotówkę jest skierowany dla wszystkich mieszkańców gminy Śrem po 60. roku życia bez względu na sytuację materialną. Realizację powyższego działania rozpoczęto w 2010. Celem projektu jest zapobieganie izolacji społecznej osób starszych, umożliwienie aktywnego spędzania czasu wolnego oraz nawiązanie nowych relacji poprzez skorzystanie z oferty śremskich restauratorów. Odbiorcy projektu mogą spotkać się w kawiarni lub restauracji kupując kawę lub herbatę za symboliczną kwotę 1 zł. Efektem działań jest podpisanie 12 porozumień partnerskich ze śremskimi restauracjami i kawiarniami i wydanie ponad 600 karnetów

Samorząd gminy Śrem wspiera przedsięwzięcia, które wnoszą nową jakość do działań angażujących osoby w naszej społeczności i mają potencjał do wypracowania skalowalnych rozwiązań i modeli działania w pracy z osobami wyłączoneymi społecznie.

2.4. Aktywność obywatelska związana z historią regionu

To przestrzeń do aktywności i samorealizacji seniorów i senierek zainteresowanych rozwojem osobistym poprzez udział w kompleksowej ofercie i inicjowanie przedsięwzięć budujących tożsamość historyczną oraz poczucie więzi śremskich seniorów z tradycjami naszego regionu.

Prowadzone są działania o charakterze edukacyjnym, artystycznym, turystycznym, kulturotwórczym i poznawczym oraz rekreacyjnym.

To spotkania patriotyczne, działania aktywizujące i wykorzystujące intelektualny zasób twórczy osób starszych działających w Towarzystwa Miłośników Ziemi Śremskiej i Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Wsi Mechlin. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Mechlin pełni istotną rolę w upowszechnieniu wiedzy o historii i pomnikach przyrody (Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy Łęgi Mechlińskie), popieraniu i rozwijaniu inicjatyw obywatelskich, wspieraniu przedsiębiorczości, promowaniu lokalnych produktów spożywczych – Mechlińskie Smaki. Wydarzenia muzyczne i artystyczne na rzecz seniorów i z udziałem osób starszych realizuje Śremskie Stowarzyszenie Śpiewackie im. Stanisława Moniuszki. Chór uczestniczy w wielu przeglądach i wydarzeniach muzycznych rozwijając pasje i integrując pokolenia.

Działania podejmowane przez wskazane podmioty podnoszą kompetencje osobiste poprzez wyposażenie osób starszych w narzędzia ułatwiające uczestnictwo w kulturze oraz wspomagają ich w dziedzinach służących przekazywaniu wartości i współtworzenia zasobów kultury – edukacja kulturalna i artystyczna, upowszechnienie różnorodnej twórczości, w tym kultury ludowej.

2.5. Przestrzeń przyjazna osobom starszym

Gmina Śrem prezentując dobre praktyki umożliwia poznanie rozwiązań w obszarze aktywizacji osób starszych i promowanie starszych liderów. Nagrody i wyróżnienia w zakresie działalności na rzecz seniorów są inspiracją dla innych do poszukiwania własnych działań i stanowią ważny instrument upowszechniania oryginalnych działań i motywowania do dzielenia się doświadczeniem.

- Złota Księga Dobrych Praktyk na Rzecz Społecznego Uczestnictwa Osób Starszych – I Edycja

Śremska inicjatywa na rzecz seniorów „Amatorski Klub Literacki” dotycząca aktywności osób starszych, integracji międzypokoleniowej i tworzenia przyjaznej seniorom przestrzeni publicznej, została uhonorowana w 2015 r. wpisem do „Złotej Księgi Dobrych Praktyk” w ramach konkursu Rzecznika Praw Obywatelskich. Projekt został wyróżniony za stworzenie seniorom szansy zaprezentowania własnej twórczości. Wielu uczestników spotkań „Klubu” zostało zainspirowanych do przelania po raz pierwszy swoich myśli na papier, natomiast ci, którzy wcześniej pisali tylko do szuflady, mogli podzielić się swoją twórczością z innymi. Ukoronowaniem tej działalności było wydanie tomiku literackiego. Członkowie klubu organizowali także lekcje w szkołach i brali udział w targach Aktywni 50+, prezentując swój dorobek przedstawicielom różnych pokoleń.

- Wyróżnienie w 2012 roku dla gminy Śrem w konkursie „Wielkopolska Otwarta dla Niepełnosprawnych”

Wyróżnienie za działania i partnerstwo w zakresie wypracowania standardu usług opiekuńczych adresowanych do osób starszych i niepełnosprawnych. Wspólne działania partnerów - gminy Śrem i Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej zwiększają dostępność usług publicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych. Do nowatorskich działań realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie należy doskonalenie jakości usług opiekuńczych, a zintegrowany system współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy tworzy modelowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w tym osób starszych i osób z zaburzeniami psychicznymi.

- Gmina Śrem Samorządem Przyjaznym Seniorom

Konkurs w 2010 r. Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Starszych adresowany do samorządów wszystkich szczebli, które w latach 2008-2010 realizowały projekty przeciwdziałające wykluczeniu osób starszych. Samorząd gminy otrzymał wyróżnienie za realizowany projekt - Aktywizacja i integracja narzędziem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych w gminie Śrem.

- Samorządowy Lider Zarządzania 2010

Konkurs Samorządowy Lider Zarządzania 2010 „Współpraca gmin i powiatów z organizacjami pozarządowymi” organizowany był przez Związek Miast Polskich w ramach projektu partnerskiego „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy” (Poddziałanie 5.4.1. PO KL Wsparcie systemowe dla trzeciego sektora). Gmina Śrem wraz z Towarzystwem Pomocy Potrzebującym im. Św. Brata Alberta „Nadzieja” w Śremie zdobyła III miejsce za projekt „Ożywienie mechanizmów partnerstwa lokalnego poprzez realizację zadań Centrum Aktywności Lokalnej w Gminie Śrem”. Natomiast projekt „Nowatorskie usługi opiekuńcze narzędziem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych w gminie Śrem” realizowany wspólnie z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej zdobył wyróżnienie.

- „Szkolenie szyte na miarę”.

Celem konkursu była prezentacja dobrych praktyk w zakresie współpracy międzypokoleniowej, w związku z Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Spośród 22 wniosków wyłoniono jedną nagrodę główną oraz dwa wyróżnienia. Nagrodę o wartości 15.000,00 zł zdobył Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie za projekt „Między nami śremskimi pokoleniami” – inicjatywa łącząca pokolenia, propagująca ideę solidarności międzypokoleniowej wśród mieszkańców gminy Śrem.

3. Cele Programu i planowane do realizacji kierunki działań

Intensywne działania samorządu podejmowane we współpracy z partnerami społecznymi stanowią politykę senioralną. Pojęcie to zostało również ujęte prawnie jako ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. Celem polityki senioralnej prowadzonej przez państwo, a także regionalnej i lokalnej polityki senioralnej prowadzonej przez gminy i powiaty, jest więc poprawa jakości życia seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania zdrowia i własnej godności. Godność oznacza możliwość prowadzenia przez osoby starsze samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, jeśli zaś z przyczyn zdrowotnych nie jest to możliwe – to zapewnienie opieki zapewniającej szacunek należny osobie ludzkiej.

Składniki zdrowego i godnego życia seniora

System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania. Przegląd sytuacji i propozycja modelu.
Raport RPO, 2016

Polityka senioralna służy wyrównywaniu szans osób starszych na zdrowe i godne życie. Szanse te są mniejsze z co najmniej kilku powodów. Dwa z nich wydają się najistotniejsze. Pierwszy to ograniczenia fizyczne i psychiczne związane z wiekiem i ze stanem zdrowia, które powodują, że seniorzy mają

mniej lub bardziej utrudniony dostęp do wielu dóbr i usług. Drugi to wspomniane marginalizowanie osób starszych w społeczeństwie co skutkuje słabością relacji międzyludzkich (w tym międzypokoleniowych) i ograniczonym wsparciem społecznym. Państwo i samorządy terytorialne mogą tworzyć takie warunki, które te szanse wyrównają przynajmniej częściowo. Pojęcie „polityka senioralna” zostało określone w ustawie z dnia 11 września 2015 roku o osobach starszych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1705).

Każda społeczność lokalna ma swoją specyfikę, która decyduje o rodzaju, zakresie i natężeniu występowania problemów społecznych. Problemy seniorów są jednak z reguły podobne, niezależnie od miejsca zamieszkania. Należą do nich najczęściej:

- trudności w samoobsłudze, w załatwianiu codziennych spraw,
- problemy z dostępem do usług zdrowotnych i opiekuńczych, na które zapotrzebowanie rośnie z wiekiem,
- trudności w dostępie do innych usług i produktów niezbędnych do godnego życia,
- samotność i ograniczone relacje międzyludzkie, zarówno w rodzinie, jak i w otoczeniu,
- utrudniony dostęp i korzystanie z przestrzeni publicznej (brak podjazdów dla wózków, wysokie krawężniki, brak ławek i koszy na śmieci, nieczytelne oznakowania ulic, nierówne chodniki),
- bariery architektoniczne w dostępie do przestrzeni prywatnej (brak podjazdów, wind w domach),
- ograniczona mobilność i bariery w dostępie do komunikacji publicznej (na przykład zbyt odległe przystanki, tabor nieprzystosowany do możliwości osób starszych i niepełnosprawnych),
- nieodpowiadające potrzebom osób starszych warunki mieszkaniowe (brak wind, podjazdów, brak centralnego ogrzewania, brak toalet, nieocieplone budynki),
- obniżone poczucie bezpieczeństwa osobistego, a także realne zagrożenia tego bezpieczeństwa (przemoc domowa, kradzieże, wyłudzenia, oszustwa),
- obniżone poczucie własnej wartości i wpływu na otoczenie,
- ograniczenia w dostępie i korzystaniu z nowych technologii,
- trudności w kontynuowaniu lub podjęciu zatrudnienia po osiągnięciu wieku emerytalnego.

3.1. Cele Śremskiego Programu

Cel strategiczny

Poprawa jakości życia osób w wieku powyżej 60 roku życia i dostępności usług poprzez dostosowanie oferty do potrzeb i oczekiwań, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej oraz kształtowanie pozytywnego obrazu seniorów.

I Cel szczegółowy:

Tworzenie warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów.

Cel 1. Rozwój usług medycznych i rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb osób starszych.

Cel 2. Wspieranie podmiotów w zakresie tworzenia alternatywnych form opieki nad osobami starszymi.

Cel 3. Poprawa aktywności fizycznej, zwiększenie świadomości znaczenia ruchu dla zdrowia oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem preferowanych form aktywności.

Cel 4. Rozszerzenie działań skierowanych na utrzymanie zdrowia oraz zwiększenie dostępności programów profilaktycznych.

II Cel szczegółowy:

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, wzrost jakości i dostosowanie usług do potrzeb osób starszych.

Cel 1. Zwiększenie dostępu do informacji i rozwój idei miejsc przyjaznych seniorom – Centrum Aktywności Seniora.

Cel 2. Tworzenie i podnoszenie standardu świadczonych usług.

Cel 3. Zwiększenie dostępności do szerokiej i zróżnicowanej oferty edukacyjnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Cel 4. Rozwój systemu wsparcia i usług specjalistycznych dla osób zależnych i ich otoczenia.

III Cel szczegółowy:

Zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych.

Cel 1. Ułatwienie dostępu do usług – wprowadzenie Śremskiej Karty Seniora.

Cel 2. Zwiększenie aktywności i dialogu obywatelskiego osób starszych – Śremska Rada Seniorów.

Cel 3. Propagowanie i wspieranie działań w zakresie nowych kompetencji.

Cel 4. Wspieranie działań wpływających na wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej osób w wieku 60+, w tym działań o charakterze partycypacyjnym.

Cel 5. Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczności oraz wspieranie kampanii informacyjnych i społecznych uświadamiających istotne kwestie związane z procesem starzenia się.

IV Cel szczegółowy:

Rozwój współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych oraz wzmocnienie więzi międzyludzkich i integracji międzypokoleniowej.

Cel 1. Specjalizacja kadr instytucji i podmiotów w zakresie potrzeb osób starszych.

Cel 2. Wspieranie inicjatyw partnerskich na rzecz osób w wieku 60+.

Cel 3. Rozwój wolontariatu i usług z udziałem i na rzecz osób starszych – Lokalny Wolontariat Opiekuńczy.

Cel 4. Promowanie i wzmocnianie solidarności między pokoleniami, w tym wzmocnienie więzi osób starszych z ich rodzinami i otoczeniem.

Kluczowe kierunki działań w gminie Śrem obejmują więc zapobieganie dyskryminacji ze względu na wiek i niesamodzielność, wzbogacenie oferty usług i poprawę jakości życia, wsparcie samodzielności i pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu lokalnej społeczności.

4. System realizacji i monitoringu

Wdrażanie Programu będzie miało charakter ciągły i otwarty, stąd też odstąpiono od określenia harmonogramu realizacji działań cząstkowych w poszczególnych latach. Z uwagi na potrzebę bieżących działań w obszarze polityki senioralnej, za celowe uznano pozostawienie pewnej elastyczności co do charakteru jak i terminów poszczególnych działań. Bieżąca realizacja działań będzie zależała od posiadanych środków finansowych oraz zdiagnozowanych jak również zgłaszanych potrzeb w tym temacie. Inicjatywy podejmowane będą we współpracy z instytucjami a także podmiotami, służbami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych w gminie Śrem.

Ważnym elementem realizacji celów założonych w programie są monitoring i ewaluacja. Źródłem informacji niezbędnych do monitorowania realizacji Programu będą sprawozdania częściowe przygotowane przez realizatorów poszczególnych zadań zawartych w Programie.

Po zakończeniu każdego roku, na podstawie zebranych z instytucji i organizacji realizujących zadania w poszczególnych obszarach, opracowany zostanie raport z realizacji Programu. Wyniki analizy wraz z raportem zostaną przedstawione Burmistrzowi Śremu, w terminie do końca pierwszego kwartału każdego roku.

Realizatorem Programu będą przede wszystkim gminne instytucje działające w obszarze wspierania osób starszych i niesamodzielnych. Zasadniczymi narzędziami realizacji Śremskiego Programu na rzecz osób starszych będą roczne harmonogramy wdrażania. Roczny harmonogram wdrażania będzie sporządzany corocznie w pierwszym kwartale, a w bieżącym roku działania zostaną przedstawione do końca drugiego kwartału przez Koordynatora ds. polityki senioralnej gminy Śrem przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej i podmiotami wskazanymi w Programie.

Realizacja i działania związane z upowszechnianiem Programu należeć będą do kompetencji Koordynatora ds. polityki senioralnej gminy Śrem przy współpracy ze środowiskiem seniorów, partnerami publicznymi, pozarządowymi i prywatnymi oraz ekspertami. Koordynator będzie również odpowiedzialny za zarządzanie zmianami w obszarze polityki senioralnej w naszej gminie.

4.1. Partnerzy – skoordynowana współpraca wszystkich realizatorów Programu

Partnerami we wdrażaniu działań Programu będą samorząd gminny i powiatowy i ich jednostki organizacyjne oraz jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, partnerzy prywatni, przedsiębiorcy, Policja, placówki, instytucje kulturalne, ochrony zdrowia oraz oświatowe – uczelnie, organizacje pozarządowe, instytucje i organizacje kościelne, związki wyznaniowe, media, podmioty ekonomii społecznej, wolontariusze, grupy samopomocowe i grupy nieformalne oraz lokalni liderzy, rodziny osób starszych i opiekunowie nieformalni i inne podmioty zainteresowane współpracą w realizacji Programu.

4.2. Finansowanie Programu

Podstawowym źródłem finansowania Programu będą środki instytucji i organizacji realizujących zadania wskazane w Programie. Zakłada się, że wybrane działania Programu będą mogły uzyskać dofinansowanie z odrębnych źródeł, w tym przeznaczonych specjalnie na realizację programów wspierania osób starszych. Zakres realizacji zadań określonych w programie jest uzależniony od wielkości środków finansowych budżetu gminy oraz pozyskanych przez realizatorów poszczególnych zadań, w ramach programów i projektów celowych służących ich realizacji, takich jak m.in.: Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób starszych na lata 2014 – 2020 oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

4.3. Monitoring i ewaluacja

Koordynacja i monitoring nad realizacją zadań w ramach Programu prowadzona będzie przez Zespół ds. realizacji i monitoringu Śremskiego programu na rzecz osób starszych na lata 2017 – 2025. Zespół powołany będzie Zarządzeniem Burmistrza Śremu i będzie funkcjonował we współpracy z Śremską Radą Seniorów. Głównym celem monitoringu będzie ocena procesu wdrażania Programu, gdzie podstawowym kryterium jej dokonywania będą określone wskaźniki realizacji zadań. Sposób dokonywania oceny poszczególnych celów Programu jest zróżnicowany. Monitoring prowadzony będzie z wykorzystaniem badań ilościowych i jakościowych. W przypadku części badanych obszarów możliwe będzie określenie efektów ilościowych, jednak z uwagi na fakt, że wyznaczone cele mają także charakter jakościowy ocena stopnia ich realizacji wymagać będzie określonych metod i narzędzi badawczych. Dane potrzebne do monitorowania zbierane będą na bieżąco przez podmioty realizujące poszczególne zadania wyznaczone w Programie.

Narzędziami monitoringu będą również badania, opracowania, ekspertyzy, sprawozdania, analizy służące potrzebom informacyjnym Programu.

Ewaluacja końcowa będzie miała na celu analizę skuteczności i efektywności realizacji działań założonych w Programie. Wyniki ewaluacji będą podstawą do sformułowania celów i zadań w kolejnych programach i usług polityki senioralnej. Możliwość wdrażania skutecznych rozwiązań polityki na rzecz seniorów wymaga z jednej strony sformułowań merytorycznych - priorytetów oraz, w ramach każdego z nich, określonych zadań operacyjnych. Z drugiej strony niezbędne jest również ujęcie ich w ramy czasowe i finansowe.

Śremski Program na rzecz osób starszych na lata 2017 – 2025 jest programem o charakterze średniookresowym, finansowanym z szeregu źródeł wspierającym aktywność mieszkańców i koordynującym działania na rzecz seniorów.

Burmistrz Śremu

Adam Lewandowski

Uzasadnienie
UCHWAŁY NR
RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE
z dnia

**w sprawie przyjęcia Śremskiego Programu na rzecz osób starszych
na lata 2017 - 2025**

Polityka senioralna jest ważna nie tylko dla seniorów, ale także dla wszystkich innych członków społeczeństwa czy społeczności regionalnych i lokalnych. Dzięki polityce senioralnej społeczność może pełniej korzystać z potencjału osób starszych, na który składają się między innymi: zdobywane latami doświadczenie życiowe i wiedza pragmatyczna, często unikalne umiejętności zawodowe i społeczne, budowana latami sieć kontaktów, wartości, zwyczaje, tradycje, które powinny być przekazywane młodym pokoleniom, czas, który seniorzy mogą poświęcić innym. Celem Programu jest poprawa jakości i dostępności usług dla starszych mieszkańców naszej gminy. Szczególnie chodziło o powiązanie istniejących form wsparcia dla seniorów w gminie Śrem w spójny system, uzupełniony o nowe działania odpowiadające na potrzeby mieszkańców. Innymi słowy, zakładanym rezultatem przedsięwzięcia jest dokument planistyczny wytyczający kierunki miejskiej polityki senioralnej.

Program jest skierowany do mieszkańców gminy Śrem i ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki senioralnej w skali lokalnej.

Zatwierdzenie Programu i przyjęcie go do realizacji przez Radę Miejską w Śremie jest warunkiem koniecznym do właściwej realizacji przepisów dotyczących wspierania śremskich seniorów.

Śremski Program na rzecz osób starszych na lata 2017 – 2025 nie będzie obciążał dodatkowo budżetu gminy. Zadania wynikające z Programu będą realizowane w ramach posiadanych środków finansowych instytucji zaangażowanych w lokalny system wspierania osób starszych, a podstawową kwestią przy tworzeniu lokalnej polityki senioralnej jest zadbanie o to, aby była ona skuteczna, to znaczy: odpowiadała na realne problemy związane ze starzeniem się lokalnej społeczności, opierała się na rzetelnej diagnozie potrzeb, problemów i możliwości ich rozwiązywania, oferowała rozwiązania oparte na efektywnym wykorzystaniu środków i zasobów, przede wszystkim lokalnych, ale także ponadlokalnych, była zaplanowana, przemyślana, długofalowa i konsekwentna, uwzględniała

perspektywę seniorów, angażowała w planowanie i realizację działań seniorów oraz innych interesariuszy.

W związku z powyższym podjęcie uchwały należy uznać za zasadne.

Burmistrz Śremu

Adam Lewandowski